

IN MEMORIAM

LLUÍS PERICOT I GARCIA

Girona, 1899 - Barcelona, 1978

El dia 12 d'octubre va morir a Barcelona el Dr. Lluís Pericot, President del nostre Institut d'Estudis Gironins. En ell hem perdut el que fou un dels creadors de l'Institut, i que des de la Vicepresidència primer, i després en la Presidència del mateix, en va ésser un dirigent atent i eficaç que va saber utilitzar el seu gran prestigi com a científic i el seu gran predicament com a home, en favor de l'Institut que venia a representar, per a ell, el seu més genuí gironisme. La pèrdua ha estat, per a tot nosaltres, molt gran i totalment irreparable i ens cal doblegar-nos a l'inexorable pas del temps.

El Dr. Pericot va néixer a Girona el dia 2 de setembre de l'any 1899, va passar-hi tota la seva infantesa i féu els seus primers estudis a l'escola del Sr. Dalmau Carles i a l'Institut. Són —en la vida dels homes— els anys que marquen d'una manera més clara el pensar i els sentiments. Així, quan ingressat a la Universitat de Barcelona i atret per l'extraordinària personalitat del seu mestre —i mestre de l'Arqueologia catalana— el professor Bosch Gimpera, va començar a treballar en el camp de la prehistòria en el que havia d'ésser-ne una de les grans personalitats mundials— va començar la seva feina d'investigació, precisament a les comarques gironines i precisament en el camp en el que fou més aviat conegut i famós, del Quaternari amb les primeres excavacions al Cau del Duc d'Ullà, a l'any 1917. Tenia, només, 18 anys.

No ens proposem, de cap manera, fer una llarga i detallada biografia del Dr. Lluís Pericot, ni tampoc donar una llista completa de les seves riques publicacions. Tot això ja ha estat fet i no voldríem repetir-nos. Així, en ocasió de l'homenatge que li tributaren tots els arqueòlegs del país durant la clausura del XI Congrés Nacional d'Arqueologia, que tingué lloc a Càceres l'any 1969, es va publicar —en les Actes del Congrés— una completa bio-bibliografia del mestre, i darrerament la revista «Presència», de Girona, li

dedicava el número extraordinari de Nadal, on vàrem participar molts dels que vàrem ésser deixebles i, més tard, col·laboradors del Dr. Pericot en la seva dilatada vida i activitat científica.

Però, el que ara volem, és deixar testimoniatge de la nostra pena i sentiment per la desaparició, no ja de l'eminent científic, gran professor, divulgador diàfan de la seva ciència, organitzador d'activitats i de programes d'investigació, sinó —a més de tot això— de la pèrdua d'un home essencialment bo, d'una generositat sense límits i d'un amor als seus, als amics i a la seva Girona, fora de tota mesura.

Potser que unes dades concretes ens justifiquin el que ara afirmem al demostrar-nos la seva projecció a Girona i a les nostres comarques. Així podriem dir que la seva primera etapa d'investigador que va dels anys 1917 al 1926, en què va aconseguir la càtedra universitària a Santiago de Compostela, va ésser dedicada totalment a l'arqueologia gironina. Els jaciments que va excavar o estudiar, tots són de Girona: les coves de Torroella de Montgrí de la Muntanya Gran; d'Ullà, el Cau del Duc; els dòlmens de Romanyà i de Santa Cristina d'Aro, el poblat de la Fonollera, els dòlmens d'Espolla i de Roses, etc., que el portaren a les primeres publicacions especialitzades sobre *l'Asturià del Montgrí*; *Els sepulcres megalítics de l'Alt Empordà*; *el Solutrià de Sant Julià de Ramis*, per a citar-ne només algunes de les més representatives i que marcaven, ja, les seves preferències científiques que haurien de desembocar en la tesi de doctorat *La civilización megalítica catalana y la cultura pirenaica*, obra que, en la segona edició manté, encara, tota la seva frescor i la seva vigència científica. Mentre, per altra banda, estudiava els materials del Museu de Girona en aquell memorable treball *La Col·lecció prehistòrica del Museu de Girona* i, a la vegada, iniciava l'altre vertent tan important del mestre en l'aspecte divulgador d'autor de gran síntesis o de traductor d'obres fonamentals per la nostra historio-grafia, com foren algunes del professor Schulten, lligant una amistat que tan profitosa fou per la història de la vella Hispània amb l'edició de les famoses *Fontes Hispaniae Antiquae* que iniciaren Schulten i Bosch Gimpera i que continuà Pericot.

La seva projecció universitària el va portar, primer a Santiago de Compostela i ben aviat a València on, per suggeriment de l'abbé Breuil va excavar la cova Del Parpalló, quin estudi el va inclinar definitivament cap el Paleolític superior, convertint-lo en una de

LLUÍS PERICOT GARCIA

Girona 1899 - Barcelona 1978

les primeres autoritats del món, sense oblidar l'altre aspecte de l'estudi de les cultures prerromanes anomenades ibèriques.

Fins el 1941 no el tornem a trobar dedicat a Girona i, sobretot, estudiant i publicant els nostres jaciments gironins, i, en la impossibilitat material de fer-ho tot sol, ajudant amb la seva direcció i amb la seva gran autoritat a què fossin realitat les institucions d'investigació gironina de les que, ara, disfrutem d'una manera total i eficaç. Des d'aquest any de 1941, fou Comissari d'Excavacions Arqueològiques de Girona. Un càrrec que es va demostrar no gens còmode per les difícilíssimes relacions amb la Comissaria General de Madrid, però del que varen néixer importantíssims centres d'excavació i d'investigació a casa nostra. Les excavacions de Roses, d'Ullastret, entre moltes d'altres, o els programes del Paleolític de Serinyà, s'originen en aquesta etapa, en la que vàrem tenir la fortuna de poder participar i que vàrem veure concretar-se en el Servei d'Investigacions de la Diputació, i en la imatge del company Miquel Oliva que va poder reunir al seu voltant, sempre sota l'ombra del mestre, tota l'activitat investigadora de la província, excepte el gran jaciment d'Empúries.

Per a nosaltres, per Girona, aquesta feina del Dr. Pericot fou transcendent. Poques províncies tenen un Servei com el de Girona i centres d'excavació tan acreditats i importants, i això es deu, en part molt important i decisiva, a la presència de Pericot a Girona i al seu amor per la nostra terra.

Però, junt amb altres gironins desapareguts i algun, afortunadament, encara ben actiu com el Dr. Batlle i Prats, s'havia de donar un nou impuls a la investigació gironina, especialment en el camp de la història, per a donar continuïtat a l'escola d'historiadors gironins de la vella *Revista de Gerona* que, amb personatges com Botet i Sisó o com E. Claudi Girbal, havien fet una obra immensa. Al costat dels germans Carreras i Artau, del Dr. Millàs Vallicrosa, del Dr. Pelai Negre, de Joaquim Pla, del Dr. Lluís Batlle i molts d'altres es va crear el nostre Institut d'Estudis Gironins que, avui, en el moment que el Dr. Pericot ens ha deixat, té al seu darrera una llarga i ben brillant obra feta i publicada.

És per això que, en el moment en que els companys de la Junta de l'Institució em criden per a substituir al mestre en el seu lloc de la presidència de la institució, sento el pes i la responsabilitat de conduir a bona fi una institució que va crear i que amb la seva

IN MEMORIAM

energia, capacitat de treball i el tan merescut prestigi humà i científic, va portar on la tenim ara.

Volem, amb aquestes ratlles, donar fe de la persona del nostre president i mestre i retenir-li un darrer homenatge d'admiració i de devoció.

PERE DE PALOL

JOAQUIM PLA I CARGOL

Girona, 1883 - 1978

Pel mes d'abril del passat any 1978, va morir, a una edat ben avançada, el Sr. Joaquim Pla i Cargol, Cronista de la Ciutat de Girona, una de les persones més representatives i amb major personalitat de la nostra Ciutat de Girona. M'unia amb ell una vella amistat de més de seixanta anys de duració; doncs encara que ell tenia uns dotze anys més que jo, molt jove encara vaig tenir ocasió de conèixer-lo i des del primer moment apreciar-lo en tot el seu valor. Des deleshores va continuar inalterable el nostre tracte i relació amical, sense que mai s'interposés entre nosaltres la més petita discrepància o mal entès que pogués alterar aquesta sinceríssima amistat, sense perjudici que cadascú tingués les seves propies idees, per cert que amb el Sr. Pla i Cargol ben semblants.

En aquestes ratlles que dedico a la seva memòria voldria posar de manifest dues qualitats, dues altes qualitats, que em cridaren sempre l'atenció i varen fer que el meu apreci per ell fos cada dia més intens. Em refereixo al seu amor al treball i al seu pregon sentit de l'amistat.

Persona dedicada enterament a la família i al treball no va plànyer el seu esforç en tot quan empenia, ja es tractés de les seves empreses particulars, ja de les activitats pròpies dels càrrecs que li foren encomanats o senzillament de les seves aficions. Distribuïa perfectament les hores de la seva activitat, de forma que tot quedés ben atès i dedicava les festes a les seves aficions particulars que li servien de plaer i de descans. així fou d'ingent la seva labor i fins m'han dit que en morir ha deixat encara importantíssima obra inèdita.

Com ja he dit, vaig tenir ocasió de conèixer-lo i tractar-lo en la

JOAQUIM PLA I CARGOL

Girona 1883 - 1978

meva primera joventut i successivament ens varem trobar i varem actuar conjuntament a l'Ateneu de Girona, de la Junta del qual tots dos formavem part. I puc dir que aquesta Junta, integrada per persones de molt diferents idees religioses, polítiques i socials, fou un model d'comprensió i respecte. Tots treballavem entusiàsticament per l'obra cultural de l'Ateneu i deixavem apart qualsevol altra cosa que ens pogués separar. No recordo que mai haguéssim tingut res a dir, ni que mai en les Juntes s'hagués parlat d'altra cosa que de l'actuació programada de l'Ateneu, sense que mai s'hagués pres cap acord que pogués molestar a ningú de nosaltres ni a cap del socis de l'Ateneu.

Després ens varem trobar a la Comissió Provincial de Monuments, corporació de la qual n'era l'ànima. Actuava com a Secretari i la seva labor com a tal bé es pot dir que fou extraordinària, com molt bé ho sap tothom que estigui enterat del que era aquell organisme i del profit que va treure de les modestes facultats reglamentàries, doncs es tractava solament d'informar els expedients que havien de passar per ell i donar la seva opinió en assumptes relacionats amb els monuments històrics i artístics de la província. No cal que m'extengui en parlar de la seva magnífica actuació en aquest sentit. En un interessant treball va resumir tota l'actuació de la Comissió de Monuments quan se va complir el primer centenari de la seva creació.

Ens varem trobar també formant part tots dos de la Junta d'Obra de l'Església Parroquial de la Mare de Déu del Carme, parroquia de la qual tots dos erem feligresos. Durant més de vint anys tots dos també formarem part de la Junta Directiva de l'Institut d'Estudis Gironins, fundat a Girona a l'any 1946. El vaig succeir en el càrrec de Tresorer quan ell va passar a Vice-President i darrerament, ja des d'alguns anys i fins al final de la seva vida ens hem trobat formant part de la Junta Directiva de la Cambra Oficial de la Propietat Urbana de la Província de Girona. Doncs bé, en tots aquests càrrecs va posar sempre de manifest la seva entrega a la missió que tenia encarregada; el seu bon sentit, la seva reflexió, la seva calma, sense jamai immutar-se, la seva bonhomia i el seu tracte afable, i amistós envers els seus companys de Junta en aquests organismes.

Es ben conegut l'immens treball de recopillació que suposen les seves interessantíssimes publicacions que amb tant de profit són

llegides i estudiades per totes les persones interessades en les coses de Girona i les seves comarques.

Obra principalment de divulgació la seva, es escrita de manera didàctica —es veu molt bé que coneixia el sistema pedagògic— senzilla i entenedora per a tothom, igualment profitosa per el que comença per a voler enterar-se del que hi ha escrit sobre determinat tema gironí, abans d'emprendre una més pregonera investigació, com per aquell que solament vol il·lustrar-se i vol tenir un coneixement de cultura general. La seva disposició fa aquestes obres de fàcil i profitosa consulta i no les treu pas el valor extraordinari que tenen el fet de que pugui algun punt o concepte ésser objecte de rectificació. Tots els que ens hem dedicat a l'estudi de la història sabem molt bé que el descobriment d'un determinat document fa que calgui rectificar una hipòtesi de treball que semblava prou bé justificada. Naturalment, això no treu pas mèrit ni utilitat a uns estudis que contenen tanta munió de dades interessants, procedents de la investigació feta a consciència de quant ha sigut publicat sobre determinada matèria.

El seu treball en aquest sentit és ingent i meritíssim; ho va llegir tot, ho va estudiar tot, en quan feia referència a la seva estimada Girona i a les comarques gironines, així les que sempre hi estigueren relacionades: em refereixo a les que formaren l'antiquíssim bisbat de Girona, amb raó considerat com a província històrica de Girona, com les que li foren afegides quant va promulgar-se la nova divisió provincial, bon xic arbitrària; per això les seves obres dedicades a estudis gironins són tan copioses i completes i naturalment les seves dades seran tan més valuoses en quant procedeixin dels autors més ben documentats.

En la meua biblioteca hi figuren en lloc preferent les obres de la seva interessant col·lecció «Biblioteca gerundense de estudios e investigaciones», en conjunt, deu magnífics volums, tots ells amb afectuosa dedicatòria que li vaig agrair i li agrairé sempre. Volums que em són de suma utilitat i que ben sovint he de consultar per una raó o una altra. Que siguin aquestes paraules de sentit record el meu modest homenatge a l'estimat amic, que tant ple de mereixements, per sempre ens ha deixat. Descansi en pau el benemèrit patrici en Joaquim Pla i Cargol!

PELAI NEGRE I PASTELL